

Fosil Yakıtların Geri Dönüşü mü?

Dünyanın En Büyük Şirketleri Aniden Kökten Bir İklim Geri Dönüşü Yapıyor

[Jacqueline Arend](#), Focus Online, 25.03.2025

Hazırlayan: Yüksel Atakan, Dr.Radyasyon Fizikçisi, ybatakan4@gmail.com 26.03.2025

Dünyada yenilenebilir enerjinin(YE) yükselişi sürerken petrol ve gaz yeniden önem kazanıyor. Büyük bankalar ve şirketler şimdiden bu duruma uyum sağlıyor ve iklim politikalarında keskin bir dönüş yapıyor.

Yenilenebilir enerji kaynakları dünya genelinde giderek yaygınlaşıyor ve fosil yakıtlara göre daha temiz ve daha düşük maliyetle elektrik üretiyor deniliyor (YA). Ancak fosil yakıt endüstrisi son bir hamle yaparak kömür, petrol ve gazdan elde ettiği kârı en üst düzeye çıkarmaya çalışıyor.

Kasım ayında Bakü’de düzenlenen son Dünya İklim Konferansı'nda büyük petrol şirketlerinin yöneticileri, iklim değişikliğine yönelik çözümlerin sunulması gereken "Yeşil Bölge"de boy gösterdi. Bir ABD’li iş insanı, **FOCUS online Earth** haber sitesine yaptığı açıklamada, fosil yakıt işinin sonsuza kadar süreceğine inandığını söyledi. Aynı zamanda, petrol üretimini en azından daha temiz hale getirmeyi amaçlayan bir teknolojiyi tanıttı.

"Drill baby, drill"(*)

Bu iş insanına, ABD Başkanı ve Enerji Bakanı da destek veriyor. Donald Trump, Paris İklim Anlaşması'ndan çekilerek ve enerji politikası sloganı olarak **"Drill baby, drill"** (Kaz bebeğim, kaz) söylemini benimseyerek beklenen radikal bir iklim dönüşü gerçekleştirdi.

Ancak Trump bu konuda yalnız değil. Paris İklim Anlaşması'ndan on yıl sonra birçok şirket, banka ve devlet iddialı iklim hedeflerini sessizce rafa kaldırdı. Bir anda enerji şirketleri fosil yakıt işlerini genişletmeye yönelirken, önceki iklim planları ortadan kayboldu. Üstelik bu geri dönüş, Uluslararası Enerji Ajansı'nın, 1,5 derece hedefinin tutturulabilmesi için 2021'den itibaren yeni fosil yakıt altyapılarının inşaa **edilmemesi** gerektiği yönündeki uyarısına rağmen

gerçekleşiyor. 2024 yılında küresel emisyonlar ilk kez kritik sınırı aşarak bu hedefi daha da zora soktu.

Büyük İklim Geri Dönüşlerinin Listesi

Bu ani iklim geri dönüşünün birkaç nedeni var: Fosil yakıtlara olan sürekli yüksek talep, yavaş ilerleyen enerji dönüşümü, iklim koruma politikalarına karşı siyasi direnç ve yeşil teknolojilerin yeterince kârlı olmaması. Sonuç olarak, birçok şirket, banka ve devlet, önceki iklim planlarını büyük ölçekte geri çekiyor. İşte genel bir bakış:

Enerji Şirketleri

- **BP:** İngiliz petrol şirketi, yenilenebilir enerji yatırımlarını 5 milyar dolar azalttı ve petrol ile gaz üretimini artırıyor.
- **Shell:** 2050'ye kadar karbon nötr olma hedefiyle yola çıkan şirket, iklim hedeflerini ya gevşetti ya da tamamen iptal etti. Rüzgâr projelerine ayrılan 1 milyar dolarlık bütçe de ortadan kaldırıldı.
- **Equinor:** Norveçli petrol şirketi, 2030'a kadar rüzgâr enerjisi kurulum hedefini 16 Gigawatt'tan 12 Gigawatt'a düşürdü.
- **Ørsted:** Danimarkalı enerji devi, rüzgâr projelerini küçültüyor ve çalışan sayısını %25 azaltmayı planlıyor.
- **RWE:** Alman enerji şirketi, 2030'a kadar yenilenebilir enerjiye yapmayı planladığı 50 milyar Avroluk yatırımı ertelebileceğini duyurdu.
- **Exxon & Chevron:** ABD'li fosil yakıt şirketleri, 2019'dan bu yana petrol ve gaz üretimini artırarak hisse değerlerini yükseltti.

Bankalar

Finans kuruluşları ve bankalar da iklim konusunda temkinli hareket ediyor.

- ABD'nin en büyük altı bankası, finans sektöründeki en önemli iklim girişimlerinden biri olan **Net Zero Banking Initiative (NZBI)**'dan çekildi. Kalan bankalar ise üyelik şartlarını gevşetmeyi tartışıyor.
- **BlackRock**, varlık yöneticileri için kurulan **Net Zero Asset Management Initiative** girişiminden ayrıldı. Bu adım, girişimin tamamen dağılmasına yol açtı.
- Paris Anlaşması'ndan bu yana, dünya genelindeki en büyük 60 banka, **fosil yakıt şirketlerine yaklaşık 7 trilyon dolar yatırım yaptı**. Bu yatırımların **3,3 trilyon doları**, doğrudan fosil yakıt üretiminin genişletilmesi için kullanıldı. "**Banking on Climate Chaos**" raporuna göre, fosil yakıtlara yapılan yatırımlar azalma belirtisi göstermiyor.

Devletler

Şirketlerin düşük iklim hedefleri tesadüf değil. Politikacılar da iklim politikalarını gevşetiyor, geri adım atıyor ya da uygulama konusunda isteksiz görünüyor.

- **ABD:** Paris İklim Anlaşması'ndan çıkma planları yapıyor, iklim koruma bütçesinde, araştırmalarda ve uluslararası iklim finansmanında kesintilere gidiyor.

- **AB:** Avrupa Birliği hâlâ iddialı bir iklim gücü olarak görülse de, **Green Deal (Yeşil Mutabakat)** giderek zayıflatılıyor. Araç emisyon sınırlarının ertelenmesi ve Emisyon Ticareti Sistemi 2'nin (ETS2) geciktirilmesi gibi değişiklikler, karbon emisyonlarının artmasına ve iklim finansmanının tehlikeye girmesine yol açabilir.
- **Çin:** Ülke hâlâ iddialı bir iklim hedefi koymaktan kaçınıyor ve karbon nötr planlarını yeterince hızlı uygulamıyor. Bu da küresel iklim çabalarını yavaşlatıyor.

İklim Hedeflerinden Neden Vazgeçiliyor?

Şu bir gerçek ki, küresel ekonominin zorlu durumu, artan enerji maliyetleri ve siyasi belirsizlikler, şirketlerin, bankaların ve devletlerin iddialı iklim planlarına bağlı kalmasını zorlaştırıyor. Özellikle ekonomik kriz dönemlerinde, birçok şirket ve hükümet, uzun vadeli iklim stratejilerine yatırım yapmak yerine **kısa vadeli ekonomik hedeflere odaklanma eğilimi gösteriyor**.

Bu eğilim, küresel iklim mücadelesini daha da zorlaştırırken, gezegenimizin geleceği için büyük bir tehdit oluşturmaya devam ediyor.

Not (Yüksel Atakan): Bu yazıda iklim hedeflerine büyük katkı için çözümün CO₂ salmayan Nükleer Enerji olduğuna değinilmiyor! Halbuki bir çok ülke Nükleer Enerjinin artım planlarını yapıyor (Bkz: /2,3,4/). Değinilmeyen diğer bir konu ise milyonlarca ton hurda güneş panelleriyle ileride nasıl başedileceği (Bkz /5/).

(*) "**Kaz bebeğim, kaz**" şeklinde çevrilebilir. Bu deyim, fosil yakıt çıkarımını agresif bir şekilde teşvik eden bir slogan olarak kullanılıyor.

Kaynaklar

/1/ https://www.focus.de/earth/bp-shell-blackrock-ploetzlich-vollziehen-die-weltgroessten-konzerne-eine-radikale-klima-abkehr_40cfl1d76-35c4-482e-8bad-ccb74b6d61e1.html

/2/ <https://www.radyasyonyatakan.com/yazi/dunyada-nukleer-enerjide-politika-degisikligi-yuksel-atakan-22-02-2025>

/3/ <https://www.radyasyonyatakan.com/yazi/eski-nukleer-santraller-ve-yeni-reaktorler-nukleer-enerji-nasil-geri-donuyor-eklemelerle-y-atakan-04-03-2025>

/4/ <https://www.radyasyonyatakan.com/yazi/norvec-nukleer-enerjiyi-yeniden-canlandiriyor-wolfgang-kempkens-ve-norvecteki-genel-durum-eklemeler-y-atakan-12-03-2025>

/5/ <https://www.radyasyonyatakan.com/yazi/bir-milyon-ton-gunes-paneli-nasil-geri-donusturulur-katja-maria-engel-dr-ing-spektrum-de-05-12-2024-hazirlayan-y-atakan-18-03-2025>